

На папитѣ почнали да подражаватъ и кралетѣ. Въ 16. вѣкъ въ Германия, Англия и Франция съ кралски закони била въведена предварителната цензура.

Отначало духовенството преследвало самитѣ книги — проклинали ги, изгаряло ги, излагало ги на позоренъ стълбъ и пр. После гоненията били разширени: преследвали не само книгитѣ, но и хората, които ги притежавали, особено печатаритѣ. Писателитѣ и издателитѣ не били толкова преследвани както печатаритѣ.

Свѣтската властъ ограничавала числото на печатниците, за да може по-лесно да следи, какво се печати и какво се разпространява.

За нарушение законитѣ по печата наказвали съ безчовѣчна жестокостъ. Въ историята се разказва следниятъ ужасенъ случай: въ 17. вѣкъ въ Англия печатарѣтъ Твинъ напечаталъ едно политическо възвание, което цензорѣтъ не позволилъ. Той се оправдавалъ, че не знаелъ съдържанието на възванието, не знаелъ, че било забранено и че той го отпечаталъ, за да си изкара коравия залъкъ. Оправданието му не помогнало. Сждѣтъ го осждилъ на смъртъ: да бжде обесенъ за ржцетѣ, да бжде изкорменъ, следъ това да му се отрѣже главата, да се насѣче тѣлото му на парчета, които да се окачатъ на разни мѣста за поука . . .

И въ другитѣ западно-европейски страни положението не било по-добро. Въ Франция въ продължение на цѣлия осемнадесети вѣкъ безмилостно преследвали писателитѣ съ затворъ, глоби, заточение, конфискуване на имотитѣ и съ други наказания и насилствено ги заставяли да се отречатъ отъ своитѣ писания.

Ако папската властъ предлагала да се премахне книгопечатането, то кралската властъ могла да се похвали съ още по-остроуменъ проектъ: **да монополизира печата**. Въ кралска Франция въ 1780. год., деветъ години преди революцията, главниятъ държавенъ адвокатъ предлсжилъ „да се премахнатъ всички издатели“ и да не се допуска печатането на никакви други книги, освенъ тѣзи, които ще издава изпълнителната властъ. За щастие на човѣчеството, тѣзи проекти останали само голи проекти и не били направени никакви опити да се унищожи културата.

Не по-добро било положението на печата въ Австрия и Германия. Тамъ книгата е била усилено преследвана даже и презъ първата половина на деветнадесетия вѣкъ. Висшитѣ власти особено се страхували отъ влияния на революционнитѣ движения, които ставали въ другитѣ страни. Тѣзи власти скривали отъ народа ста